

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра методики викладання іноземних мов
Кафедра іноземних мов за професійним спрямуванням
**ІНСТИТУТ КОНФУЦЯ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
**УНІВЕРСИТЕТ МАРІЇ СКЛОДОВСЬКОЇ-КЮРІ, ЦЕНТР ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ І
КУЛЬТУРИ ДЛЯ ПОЛЬСЬКОЇ ДІАСПОРИ ТА ІНОЗЕМЦІВ (ПОЛЬЩА)**
МІЖНАРОДНИЙ МЕТОДИЧНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР
DINTERNAL EDUCATION (PEARSON EDUCATION) UKRAINE

МАТЕРІАЛИ

V (IX) Міжнародної науково-практичної конференції
«ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ»

НПУ імені М. П. Драгоманова

26 жовтня 2022 р.

КИЇВ – 2022

УДК 371.3:811.161.1.+82

Т 11

*Рекомендовано до друку
науково-методичною радою
факультету іноземної філології
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(протокол №2 від 16 листопада 2022)*

Редакційна колегія:

<i>ЗЕРНЕЦЬКА А.А.</i>	доктор філологічних наук, професор;
<i>НІКОЛАЄНКО В.В</i>	кандидат педагогічних наук, доцент;
<i>БЛИНОВА І.А.</i>	кандидат філологічних наук, доцент;
<i>БРЕСЛАВЕЦЬ Н.О.</i>	кандидат педагогічних наук, доцент;
<i>ВІТЧЕНКО А.Ю.</i>	кандидат педагогічних наук, доцент;
<i>ХИЖУН Я.В.</i>	кандидат філологічних наук, доцент;
<i>ВОЗНЮК Л.А.</i>	викладач

Т 11 **Теорія і технологія іншомовної освіти:** матеріали V (IX) Міжнародної науково-практичної конференції 26 жовтня 2022 р. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 105 с.

ISBN 978-966-931-138-2

Збірник присвячений актуальним проблемам методики викладання іноземних мов у вищій та середній школі. Розглядаються різні аспекти сучасних лінгвістичних досліджень.

Призначений для викладачів вищих навчальних закладів, науковців, студентів-філологів.

УДК 371.3:811.161.1.+82

the formed communicative competence makes it possible to enter successfully into various kinds (verbal and non-verbal, written and oral speech) of contacts for communicative tasks (transmission of information, conducting negotiations, establishing and maintaining contacts, etc.)” [1, p. 161].

We certainly realize that the described online platforms are a glimpse among plentiful resources; however, they can help make the lesson not only interesting, but effective, modern and diverse. As it has been mentioned earlier, we adhere to the communicative methodology as one of the most effective in the teaching process. Although, when choosing the platforms for online teaching, there are some difficulties, such as selection and coherence of tasks and exercises, calculation of time, creation a new content suitable for the topic of the lesson, testing on students of different levels, age groups, spheres of interests, taking into account individual abilities, etc. Moreover, it should be noted that students’ involvement, feedback, efficiency of the tasks, as well as knowledge testing are an essential part of the idea to use these supporting materials.

Література

1. Бойко М. М., Винничук О. Т. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості менеджера освіти. *Парадигмальна модель керівника сфери освіти у контексті євроінтеграційних процесів*: матеріали Міжнародного форуму управлінської діяльності. Тернопіль: Крок, 2019. С. 159–164.

2. URL: <https://genial.ly>.

3. URL: <https://wordwall.net/>

*Балкова О.В.,
Семененко Г.М.
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
(Київ, Україна)*

ДІАЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ПЕРШОГО КУРСУ

Організація спілкування іноземною мовою у ЗВО передбачає розвиток мовленнєвої компетенції студентів, тобто, розвиток їх комунікативних умінь у чотирьох основних видах мовленнєвої діяльності, зокрема у говорінні в діалогічній формі. Метою навчання говорінню виступає формування в студентів гнучких мовленнєвих умінь, здатність управляти ними з урахуванням комунікативних намірів, змін умов спілкування.

Усне мовлення може бути монологічним та діалогічним. Діалогічне мовлення представляє собою форму мовлення, при якому «відбувається безпосередній обмін висловлюваннями між двома або кількома особами» [2, с. 125]. На відміну від нього монологічне мовлення звернено до одного або

групи слухачів, іноді – до самого себе, і характеризується «розгорненням, наявністю поширених конструкцій, граматичною їх оформленістю» [2, с. 125]. Навички монологічного і діалогічного спілкування дуже важливі, причому, як зазначається, «перевага в сторону діалогу значно сильніша» [5]. Не можна не погодитися з тезою про те, що природне повсякденне спілкування в основному діалогічне або полілогічне [3].

Одиницею діалогу є діалогічна єдність – «пара реплік, що належать різним співрозмовникам і утворюють органічне ціле в змістовному і структурному відношенні» [5]. Діалогічна єдність є вихідною одиницею навчання діалогічного мовлення і являє собою «з'єднання реплік, що характеризуються структурною, інтонаційною та семантичною закінченістю» [2, с. 129]. У кожній діалогічній єдності по-різному поєднуються типи висловлювань (повідомлення, питання, спонування, вигук).

Прийнято вважати, що діалогічне мовлення викликає в процесі навчання більше труднощів, ніж монологічне. Ці труднощі викликані специфічними характеристиками діалогу. Основними параметрами діалогу є реактивність і ситуативність [5].

Реактивність діалогу полягає в тому, що реакція партнера по діалогу непередбачувана або ж може бути відсутньою. У такій ситуації необхідно вносити зміни в намічену раніше логіку розмови. Якщо в студентів немає необхідних соціальних навичок діалогічного спілкування в певних ситуаціях, то завданням викладача стає їх сформувати. В процесі навчання діалогічного мовлення студентів необхідно навчити «входити в контакт з людьми, ввічливо відповідати на питання, проявляти зацікавленість в тому, що говорить співрозмовник, підтримувати розмову за допомогою простих реплік реагування, адекватно використовувати міміку, жести, інтонацію і інші паралінгвістичні засоби» [2, с. 128].

Слід зазначити, що важливу роль в діалозі грає вміння аудіювання. З ним, в свою чергу, пов'язані труднощі, викликані індивідуальними особливостями мовлення мовця. Для успішного ведення діалогу необхідно мати певний рівень розвитку мовленнєвого слуху (здатності до аналізу і синтезу мовних звуків), компенсаторних умінь (здатності в умовах недостатнього володіння мовою, що вивчається, залучати наявні знання, вміння і навички користування рідною або іншою іноземною мовою), імовірнісного прогнозування (мовленнєвого механізму, що дозволяє передбачати появу тих чи інших елементів мовлення в сприйнятій мові).

Інша особливість діалогічного мовлення – ситуативність – полягає в тому, що діалогічне мовлення існує тільки в ситуації, яка визначає мотив говоріння. Ситуація охоплює як об'єктивні чинники реальної дійсності, так і її суб'єктивну інтерпретацію, «яка не може бути точним відображенням дійсності, оскільки розуміння умов спілкування залежить від особистого досвіду і власних уявлень комунікантів, від їх стану в момент мовної взаємодії» [5].

За організації навчального процесу рекомендується створювати навчальні ситуації, що містять проблему. Це дозволить студентам висловлювати протилежні точки зору і стане спонукою до активної дискусії.

Постійна зміна мовця і слухача також є відмінною рисою діалогічного мовлення. Іншими важливими рисами діалогу є еліптичність – скорочення мовних засобів через наявність єдиної ситуації; використання невербальних елементів, пауз, перебивання, перебудова фраз, емоційність, експресивність, використання розмовних формул.

Виділяють два типи діалогу: вільний і стандартний (типовий) [1, с. 56]. Реальне спілкування визначає соціальні ролі (наприклад, лікар і пацієнт, батько і дитина), тому в типових ситуаціях реального спілкування переважають стандартні діалоги. У вільних діалогах змістовні межі спілкування і логіка розвитку розмови жорстко не зафіксовані соціальними мовними ролями. До вільного типу діалогу відносяться інтерв'ю, розпитування, бесіда (обмін думками), дискусія [1, с. 44].

У методиці існують два шляхи навчання діалогу: шлях «зверху вниз» (дедуктивний / синтетичний) і шлях «знизу вгору» (індуктивний / аналітичний).

Перший спосіб передбачає знайомство з окремими репліками, що входять до складу діалогу, з подальшим засвоєнням змісту діалогу в цілому. Цей спосіб має на увазі наявність декількох етапів: подання (читання діалогу викладачем цілком і з реплік, повторення учнями реплік за вчителем), пояснення (аналіз реплік, нових слів, граматичних структур), закріплення (читання діалогу учнями за ролями, виконання вправ), розвиток (складання студентами свого діалогу, мовні вправи) [5].

Другий спосіб передбачає оволодіння змістом діалогу як зв'язковим текстом з наступним засвоєнням окремих реплік. Осмислення змісту діалогу відбувається самостійно в результаті здогади по контексту і опори на мовний досвід. Етапи роботи в даному випадку такі: уявлення (сприйняття діалогу студентами на слух з установкою на глобальне розуміння), закріплення (читання діалогу за ролями, виконання вправ, заучування напам'ять), розвиток (відтворення діалогу за ролями, складання свого діалогу на його основі) [5].

На нашу думку, обидва способи мають як переваги, так і недоліки. Недоліком індуктивного / аналітичного способу є переважання мовних вправ, нетворчий характер діяльності. Мінусом дедуктивного / синтетичного шляху є акцент на заучуванні діалогів. Проте, обидва способи можуть служити доповненням один одного, їх розумне поєднання на уроці іноземної мови може оптимізувати процес навчання діалогічного мовлення.

Відзначимо, що успішному проведенню занять з навчання говорінню, на думку С. Ю. Ніколаєвої, сприяють: переважання мовлення студентів, рівна участь в спілкуванні всіх студентів, високий рівень мотивації [2].

До факторів, що визначають успішність навчання говорінню, відносять сформованість технічних навичок говоріння (наявність фонетичних і лексико-граматичних автоматизмів, редукції внутрішнього мовлення, вміння користуватися еквівалентними замінами і асоціаціями), створення мотивів навчання, реалізація ситуативної обумовленості, прогнозування зон інтерференції і перенесення [3, с. 54.].

Отже, перш ніж вибрати методи навчання, викладач іноземної мови повинен керуватися тими певними завданнями освітнього процесу, результати

вирішення яких відповідають вимогам формування конкретних практичних навичок студентів. Діалог визначається як провідна форму навчально-пізнавальної інтерактивної взаємодії. Навчання діалогічне мовленн. вимагає комплексного застосування відібраних за принципами комунікативності та співробітництва інтерактивних методів, засобів та форм навчання іноземної мови з метою досягнення оптимального результату.

Література

1. Несвіт А.М. Англійська мова: Ми вивчаємо англійську мову: підруч. Для 10 кл. загальноосвіт. Навч. закл. (9-й рік навч.): профільний рівень. Київ: Генеза, 2010. 304 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. Київ: Ленвіт, 2008. 285 с.
3. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч. метод. Посібник для студ. Мовних спец. Осв.-кваліф. Рівня "магістр"] / Бігіч О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ за ред. С.Ю.Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2011. 344 с.
4. Семененко Г.М. Кодифікація стандартного варіанту англійської мови в ранньоновоанглійський період: лексичний склад. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов.* 2014(11): С. 195–203.
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15340/Semenenko.pdf?sequence=1>
5. Тригуб І. Мотивація студентів як один із основних факторів професійної підготовки. URL: <http://naub.oa.edu.ua/2014/motyvatsiya-studentiv-yak-odyn-iz-osnovnyh-faktoriv-uspishnoji-profesijnoji-pidhotovky>.

*Бежека Д.А.
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
(Київ, Україна)*

ТРУДНОЩІ ПРИ ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІМИ ВИКЛАДАЧАМИ-ПРАКТИКАНТАМИ У СТУДЕНТІВ

Комунікація – засіб передачі інформації й форм культурної поведінки, вона залежить від умов та взаємних стосунків і ділових зв'язків, правил етикету, знань невербальних форм поведінки тощо. Для успішного навчання іншомовної комунікації майбутній викладач має оволодіти уміннями пояснювати особливості традиційної культури ведення бесіди, яка передбачає рівноправну мовленнєву поведінку всіх її учасників, тактовну і зацікавлену взаємодію мовця і слухача та дотримання етикету й культури поведінки, передбачаючи: 1) вираження підтримки мовця (короткі репліки, кивки головою, підтакування);